

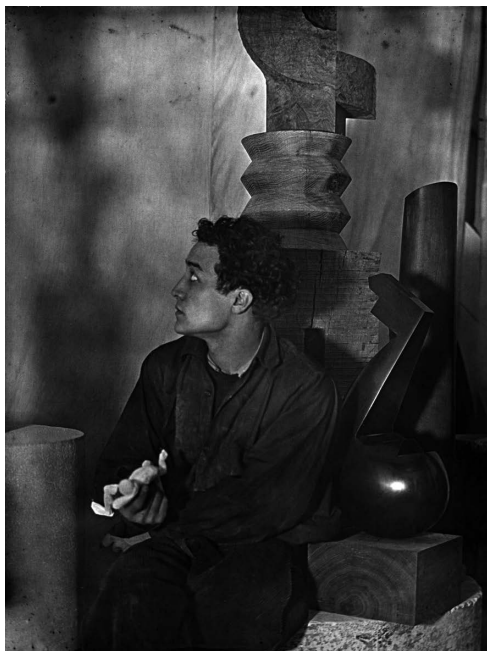
ISAMU NOGUCHI

DE WERELD ALS BEELDHOUWWERK

15 MAART – 2 JULI 2023

L@M

Lille Métropole
Musée d'art moderne
d'art contemporain
et d'art brut

Bezoekersgids

NL

‘Als men een beeldhouwwerk
wil creëren en een bestaan
wil geven, is het individuele
bezit minder belangrijk
dan de openbare beleving ervan.
Zonder dit doel komt de zin
van het beeldhouwwerk zelf
op losse schroeven te staan.’

DIRECTIE CONSERVATIE
SÉBASTIEN DELOT

CURATOR
SÉBASTIEN DELOT,
GEASSISTEERD DOOR
GRÉGOIRE PRANGÉ

BEZOEKERSGIDS
PUBLIEKSAFDELING VAN HET LaM

GRAFISCHE VORMGEVING
PROTOTYPE.PARIS

DEZE EXPOSITIE WORDT
AANGEBODEN IN
SAMENWERKING MET HET
BARBICAN CENTER (LONDEN),
HET **LUDWIG MUSEUM** (KEULEN)
EN HET **ZENTRUM PAUL KLEE** (BERN),
EN IN NAUWE SAMENWERKING
MET DE **ISAMU NOGUCHI**
FOUNDATION AND GARDEN MUSEUM
IN NEW YORK, DE BELANGRIJKSTE
UITLENENDE INSTANTIE VOOR
DEZE EXPOSITIE.

We hebben tot 2023 moeten wachten op de eerste overzichtstentoonstelling van de Amerikaans-Japanse kunstenaar Isamu Noguchi (1904-1988) in Frankrijk. Noguchi, bekend als designer - ontwerper van de beroemde Akari-lampen - is allereerst en bovenal een beeldhouwer en de constante inventiviteit in zijn werk is fascinerend.

Op de kruising tussen verschillende culturen, put hij zowel inspiratie uit de oorsprong van tradities als uit de bron van uiterst experimentele ideeën, om vormen te creëren die uiteenlopende culturen met elkaar verbinden. Noguchi kan in geen enkel hokje van de kunstgeschiedenis worden opgesloten, is in geen enkel tijdperk te vangen.

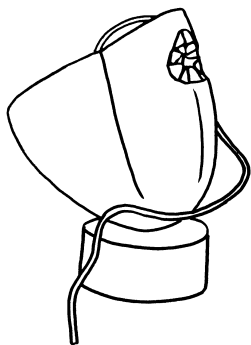
Zijn werk, geïnspireerd door ontmoetingen met beroemde kunstenaars, uitvinders en denkers van zijn tijd (Constantin Brâncusi, Martha Graham, Richard Buckminster Fuller, Alexander Calder, Diego Rivera, Arshile Gorky, enz.), laat onophoudelijk de grenzen tussen beeldhouwwerk, design, architectuur en dans, tussen traditie en vernieuwing, tussen kunst en ambachten vervagen, in een eeuw vol belangrijke omwentelingen.

Voor Noguchi gaat het er niet om unicums voor galerieën en musea te maken, maar om voorwerpen en ruimtes te ontwerpen voor de samenleving. Hij probeert zijn hele leven om 'de mogelijkheden van beeldhouwwerk uit te breiden' en werkt zijn kunst uit op het niveau van het voorwerp, het lichaam, de woonruimte en het landschap. Beeldhouwen wordt voor hem een concept dat hij hanteert om de wereld vorm te geven.

Deze expositie, resultaat van een nauwe samenwerking met het Barbican Center (Londen), het Ludwig Museum (Keulen) en het Zentrum Paul Klee (Bern), zou niet mogelijk zijn geweest zonder de inzet van de Isamu Noguchi Foundation en het Garden Museum in New York.

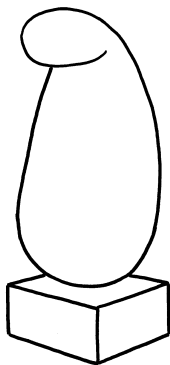
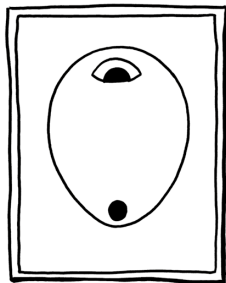
Red Seed, 1928

Dit kunstwerk laat Noguchi's voorliefde voor assemblages van uiteenlopende materialen zien. De lijnen worden geaccentueerd door de diversiteit aan texturen en kleuren en wekken de suggestie van het uitkomen van een zaadje, waar de titel naar verwijst (*Rood zaad*).

Paris Abstraction, 1928

Deze in 1928 in Parijs gemaakte tekeningen zijn een voorbeeld van het vormonderzoek van Noguchi, dat zich tussen abstract en figuratief beweegt. De eenvoudige, tegelijkertijd geometrische en organische vormen gaan een wisselwerking aan met die van de andere sculpturen in deze zaal.

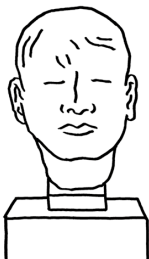
Globular, 1928

De ronde vormen van deze sculptuur wekken een gevoel van volkomenheid en perfectie op. Onze blik volgt de curven van de zowel abstracte als organische vorm en verdwaalt in de eindeloze weerspiegelingen. De sculptuur strekt zich uit tot voorbij de grenzen van het object.

Eerbied voor het materiaal

‘Hij [Brâncusi] leerde mij eerst om de randen correct uit te snijden en bij te werken en vervolgens, door groeven te snijden, het oppervlak vlak te krijgen en het blok loodrecht te zetten. Hij drong aan op de juiste manier om elk gereedschap vast te houden voor het betreffende werk en materiaal en op het respect dat beiden moeten krijgen.’

De periode dat Noguchi in Parijs aan de zijde van Brâncusi werkt is een doorslaggevende fase in zijn carrière als kunstenaar. Hij leert houtsnijden en steenhouwen via de directe methode. In tegenstelling tot andere technieken, waarbij eerst een model wordt gemaakt, dat vervolgens getrouw gekopieerd wordt via nauwkeurige metingen en op het materiaal overgebrachte punten, verplicht de directe methode de beeldhouwer ertoe om zich door het materiaal te laten leiden. De vorm van het blok en de reactie van het materiaal leiden de hand van de kunstenaar. Deze directe band met de materie maakte diepe indruk op Noguchi en liet een fundamenteel idee in hem opkomen: dat van de trouw aan het materiaal en de integriteit van het materiaal.

José Clemente Orozco, 1931

Noguchi had grote bewondering voor de Mexicaanse schilder José Clemente Orozco, in het bijzonder voor zijn politieke steun aan boeren en arbeiders. Noguchi's interesse in politiek wordt vervolgens een van de rode draden door zijn werk.

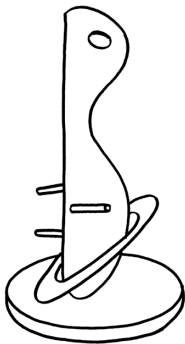
Uncle Takagi (Portrait of My Uncle), 1931

Wanneer hij in 1931 in Japan aankomt, wordt hij ontvangen door zijn oom Totaro Takagi. Uit dit aardewerken portret straalt alle genegenheid van Noguchi voor zijn oom. De kunstenaar modelleert de materie met een zeker streven naar realisme, zoals hij in zijn eerste opleidingsjaren in de Verenigde Staten leerde.

Suzanne Ziegler, 1932

'Ik geloof niet dat het goed is om zich tot één materiaal te beperken. Ik ben bang om slaaf van dat materiaal te worden, dat als het ware mijn fabrieksmerk zou worden.' In dit portret van de journaliste S. Ziegler accentueren de nerven en kleuren van het hout de vervormingen van het gezicht met een expressionistische uitwerking.

Leda, 1928/1985

Dit kunstwerk, op de grens van abstract en figuratief, van esthetische moderniteit en literaire traditie, geven op een zinspelende manier uiting aan de mythologie van Leda, koningin van Sparta: Zeus, in de ban van Leda, verandert zichzelf in een zwaan om haar te verleiden. Uit hun liefde worden twee kinderen geboren, Helena en Pollux.

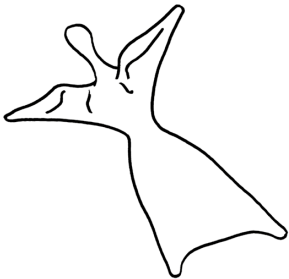
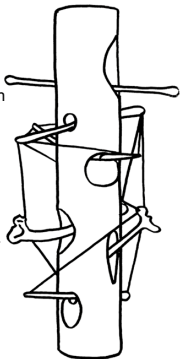
Tussen figuratief en abstract

‘Brâncusi zei tegen mij: ‘Jij behoort tot deze nieuwe generatie die direct naar de abstractie kan gaan, zonder zich eerst los te hoeven maken van de natuur, zoals mijn generatie.’ Ik wist niet wat ik ervan moest denken. Was pure abstractie werkelijk een vooruitgang? In dit geval is er geen sprake van vooruitgang, maar eerder van iets dat voortduurt en waar deze periode van doordrongen is.’

In Parijs, en in het bijzonder bij Brâncusi, maakt Noguchi kennis met de abstracte beeldtaal. In talloze werken lijkt de aandacht voor geometrische vormen en lijnen die de ruimte opdelen in een puur vormenspel niets anders nodig te hebben. De experimenten van Noguchi weerspiegelen daarmee de aandachtspunten van de kunstenaars uit het begin van de 20^e eeuw die geleidelijk de verwijzingen naar een onderwerp loslaten en zich hoe langer hoe meer op de vorm en de kleur concentreren. Desalniettemin breekt Noguchi nooit definitief met de wereld om hem heen: figuratie en abstractie zijn naast elkaar in zijn werk aanwezig en vormen de kern van zijn werkwijzen. Hoewel ze ruimte laten voor verbeelding en een persoonlijke interpretatie, verwijzen de werken van Noguchi steeds expliciet naar historische figuren, plaatsen of gebeurtenissen. Hier en daar duiken mensen- of dierenvormen op, de lijnen van een gebladerte, een bergreliëf, een door bommen geteisterde grond.

**Monument to
Heroes, 1943-1978**

In tegenstelling tot de heroïsche monumenten voor de strijders, lijkt dit monument voor de oorlogshelden op een modern kniekluis. De oorlog zuigt hier de lichamen op en verbrijzelt ze, reduceert mensen tot marionetten, gesymboliseerd door deze aan draden opgehangen botten.

Miss Expanding Universe, 1932/2021

Dit aluminium silhouet dat iets weg heeft van een vliegmachine stelt de Amerikaanse choreografe Ruth Page voor. Geboeid door het bewegende lichaam en de kracht van de wetenschap, vervaardigt Noguchi een machine-lichaam, in staat om ruimtereizen te maken.

**Lunar Landscape
(Woman), 1944**

Noguchi maakt de serie *Lunars* na zijn vrijwillige opsluiting in het kamp voor Amerikanen van Japanse afkomst, in Poston, in Arizona. Hij is onder de indruk van het licht in het kamp en neemt dit in zijn werken op, zoals in dit reliëf met de omtrekken van een vrouwenlichaam.

Remembrance, 1944

'Met mijn experimenten van deze periode, heb ik talloze sculpturen gemaakt waarin ik zonderlinge onderdelen opnam, zoals botten en allerhande gevonden voorwerpen. Ik was ook geboeid door lichtheid en hangende elementen. Deze belangstelling komt sterk in de sculptuur van mahoniehout naar voren die ik toen maakte en die ik *Herinnering* [*Remembrance*] heb genoemd.'

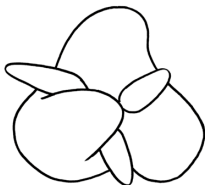
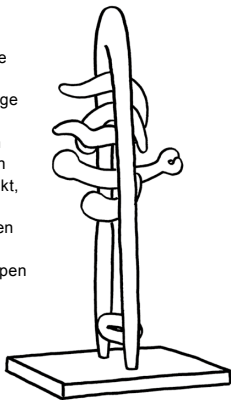
Noguchi en het surrealisme

Noguchi's werk uit de jaren 1940 is sterk beïnvloed door de surrealistische stroming. Deze stroming kwam in de jaren 1920 in Europa op, rond de dichter en schrijver André Breton, met kunstenaars als Salvador Dalí, Giorgio De Chirico, Max Ernst, Joan Miró, Man Ray en vele anderen. De stroming waait over naar de Verenigde Staten, waar talloze kunstenaars in de Tweede Wereldoorlog heen vluchten. Aan deze zijde van de oceaan blijft de surrealistische esthetiek langer en in nieuwe vormen voortduren, waaronder in het werk van Willem de Kooning, Robert Rauschenberg en Louise Bourgeois.

Hoewel hij zelf nooit heeft gesteld tot de surrealisten te behoren, stond Noguchi dichtbij hen. Hij deelt met hen een zekere fascinatie voor assemblages van uiteenlopende elementen die op een ludieke, toevallige manier gecombineerd lijken te zijn. Ook zien we bij Noguchi dezelfde ineengestrengelde, zachte, organische vormen terug als bij Dalí, die ons in een droomwereld en tegelijkertijd in een onrustbarend vreemde sfeer werpen. De sculpturen van Noguchi met agressieve stekels, zoals *Trinity* (1945) nemen een angstaanjagende uitstraling aan, die herinnert aan de gekwelde gestalten die de surrealisten in deze jaren op de voorgrond van de kunstscene brengen. In 1947 wordt Noguchi's werk twee keer naast dat van de surrealisten geëxposeerd: in de Hugo Gallery (New York) en tijdens de internationale expositie van het surrealisme in de galerie Maeght (Parijs).

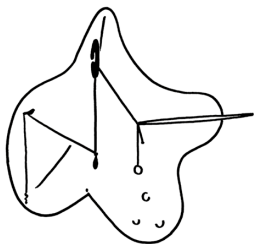
Cronos, 1947

Getekend door de verschrikkingen van de oorlog, ziet hij in het mythologisch personage van de Titaan Kronos, de zoon van Hemel en Aarde die zijn kinderen bij hun geboorte opslokt, de incarnatie van de krachtige vernietigingen door de mens. De hangende vormen roepen het fragiele aspect van de wezens op.

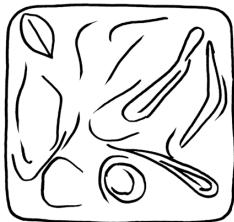
Red Lunar Fist, 1944

Red Lunar Fist maakt deel uit van de serie *Lunars*, die naar het maanlandschap en de lichtexperimenten van Noguchi verwijst, en wordt gekenmerkt door het intense licht en door deze gevaarlijke, angstaanjagende beklemming.

Yellow Landscape, 1943/1995

Dit landschap is een directe verwijzing naar het interneringskamp in Poston, waar Noguchi 6 maanden verbleef. Het landschap bevindt zich op de grens tussen object en sculptuur: de assemblage van uiteenlopende, hangende onderdelen doet denken aan de dromerige stijl van de surrealisten.

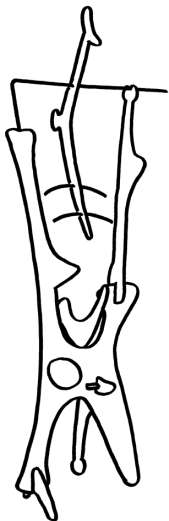
This Tortured Earth, 1942-43

'Deze gefolterde aarde was een model voor een grote ruimte, bestemd om de tragische gebeurtenissen van de oorlog te herdenken. De aarde zelf is gewond.'

Politiek engagement

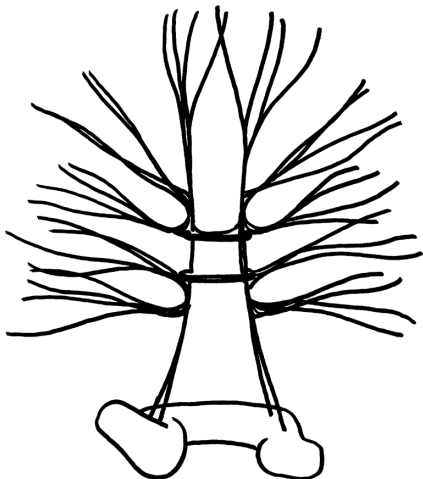
Bepaalde kunstwerken in deze sectie worden gekenmerkt door het politiek engagement van Noguchi en zijn strijd tegen racistische wetten die volgden op de aanval op Pearl Harbor.

De Japanse aanval op de Amerikaanse marinebasis bij Hawaï in 1941 betreft de Verenigde Staten bij de Tweede Wereldoorlog, aan de zijde van de geallieerden. Noguchi is op dat moment in San Francisco, waar een sterke achterdocht de kop opsteekt jegens Amerikanen van Japanse afkomst. Vanaf februari 1942 worden meer dan 110.000 Japanners en Japanse Amerikanen in interneringskampen opgesloten, de zogenaamde 'War Relocation Centers'. Op 12 mei 1942 laat Noguchi zich vrijwillig in het kamp in Poston, in Arizona opsluiten. Hij wil een voorstel indienen om de leefomgeving van de geïnterneerden te verbeteren, met de creatie van een park, een recreatieve zone en een begraafplaats, een voorbeeld van zijn politiek engagement in een verscheurd land.

**Decorelementen voor
Herodiade van Martha
Graham: Miroir, (spiegel)
1944**

Voor de voorstelling *Herodiade* creëert Noguchi drie ineengestrengelde sculpturen die dienst doen als spiegel, stoel en kapstok. 'Tijdens de voorstelling dans Salomé voor de spiegel. Ze ziet haar botten, het skelet van haar eigen lichaam. De stoel functioneert als een verlenging van haar ledematen. De kapstok roept het beeld op van de botten waar de huid aan is opgehangen.'

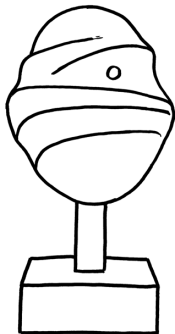
**Decorelement voor *Cave of the Heart* van Martha
Graham: Spider Dress and
Serpent, 1946/1983**

Voor *Cave of the Heart*, een voorstelling over het personage Medea, creëert Noguchi een 'spinnenjurk', met metalen sprieten in het verlengde van het lichaam van de danseres. Geanimeerd door het bewegende lichaam onthult dit sculptuur-kostuum, zoals Martha Graham het stelt, zijn 'vreemde schoonheid [...], alsof het uit een andere wereld komt.'

Martha Graham

Martha Graham (1894-1991) is een van de meest innovatieve danseressen en choreografes van de 20^e eeuw. Ze is een vooraanstaand figuur in de *moderne dans* en een hele generatie dansers wordt in haar voetsporen opgeleid, onder wie Sophie Maslow, Anna Sokolow, Jean Erdman, Yuriko Kikuchi, Merce Cunningham en Erick Hawkins, die haar echtgenoot wordt. Opgeleid in de jaren 1910 in Los Angeles, krijgt ze haar eerste belangrijke rol in 1920 en sticht ze haar eigen balletgezelschap in 1926. Ze ontwikkelt een unieke stijl, waarin de kunststromingen van de moderne kunst weerklanken en onderwerpen uit de klassieke mythologie zijn verwerkt. Isamu Noguchi en Martha Graham, die elkaar via Alexander Calder ontmoeten, werken drie decennia lang samen aan meer dan 20 projecten, waaronder *Frontier* in 1935, *Herodiade* in 1944, *Serpent Heart* in 1946, *Voyage* in 1953, *Phaedra* in 1962 en *Cortege of Eagles*, hun laatste project samen in 1967.

De *moderne dans* ontwikkelt zich op de grens van theater en dans, in reactie op het klassiek ballet, dat als te elitair wordt beschouwd. De *moderne dans*, aanvankelijk 'vrije dans' genoemd, werd in de beginperiode door artiesten als Isadora Duncan en Loïe Fuller gevoed, die weigerden om korsetten en spitzen te gebruiken. Dankzij de avant-gardistische vormen van zijn sculpturen en kostuums inspireerde Noguchi Ruth Page en Martha Graham tot een nieuwe visie op de encenering, een choreografisch vocabulaire bezielde door de pulsen en ademhaling van de danseressen en dansers.

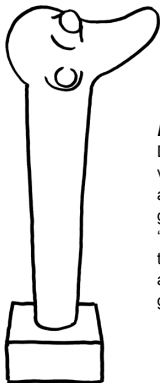
**Okame (Atomic Head)
(Hiroshima Mask), 1954**

Deze ijzeren sculptuur lijkt op een cycloop van de moderne tijd. Het als een masker in reepjes verband gepakte gezicht is dat van een door de verwoestingen van de atoombombom geteisterd wezen.

**Endless
Coupling, 1957**

Noguchi voerde een lang gesprek met Brâncusi, vlak voor diens dood, over de sculptuur *Colonne sans fin* (1938) die hem fascineerde. Hier geven de ronde vormen een zekere sensualiteit aan dit werk, dat zich in de hoogte uitstrekt als een stuk montagespeelgoed.

Bird B, 1958

Deze gepolijste, wit marmeren vogel herinnert met zijn spilvormige, aerodynamische vorm aan de gestileerde vogels van Brâncusi. 'Voor Brâncusi waren kunstwerken tegelijkertijd abstract en niet abstract. Hij wantrouwde een geometrie puur om de geometrie.'

Eerbetoon aan Brâncusi

De samenwerking met Brâncusi kenmerkt het werk van Noguchi gedurende zijn eerste jaren in Parijs. Onder zijn hoede maakt Noguchi kennis met de abstracte kunst en maakt hij zich een nieuwe vormtaal eigen. In zijn kielzog werkt hij met uiteenlopende materialen en speelt hij met de inscenering van zijn sculpturen op verschillende soorten voetstukken, om ze een onderlinge wisselwerking aan te laten gaan. Hun werken inspireren zich soms op vergelijkbare onderwerpen, zoals Leda, die beide kunstenaars een paar jaar na elkaar hebben voorgesteld (Brâncusi in 1926, Noguchi in 1928). Ook hun band met de fotografie hebben ze met elkaar gemeen: beiden zien fotografie als een op een atelier lijkende ruimte, waar de kunstwerken - via hun afmetingen, licht, verhoudingen en materie - een dialoog met elkaar aangaan.

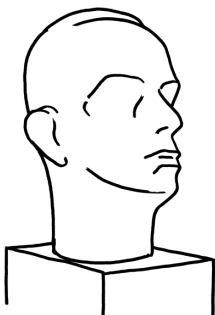
Eind jaren 1950 brengt Noguchi een eerbetoon aan Brâncusi, door diens geliefde onderwerpen op te pakken. Met name de vogel, een onderwerp dat Noguchi net als zijn leermeester, niet op een realistische manier weergeeft, maar waar hij de essentie van wil vatten. Hun werken vormen een uitdrukking van de concepten vliegen en lichtheid. Op dezelfde manier pakt Noguchi het gegeven van *Colonne sans fin* van Brâncusi op in *Endless Coupling*: we zien hier dezelfde verticale beweging, deze fascinatie voor deze eindeloze herhaling (endless) van eenvoudige vormen, de aandacht voor het ritme, de scandering.

Radio Nurse and Guardian Ear, 1937

Met zijn gestileerde ontwerp introduceert deze babyfoon de van Brâncusi geërfde, sobere vormen in de huiselijke sfeer.

Uitgevoerd in bakeliet, de eerste synthetische kunststof, sluit dit object aan bij de moderniteit, hoewel de vorm ook doet denken aan de maskers van de samoerai-sabelvechters.

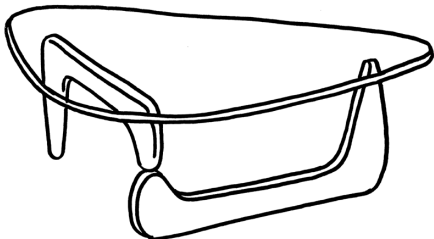

R. Buckminster Fuller, 1929

Dit futuristisch aandoende portret, uitgevoerd in verchroomd brons, houdt het midden tussen design en sculptuur. Het straalt in alle opzichten de vernieuwende en volledig op de moderne technologieën gerichte instelling van R. Buckminster Fuller uit.

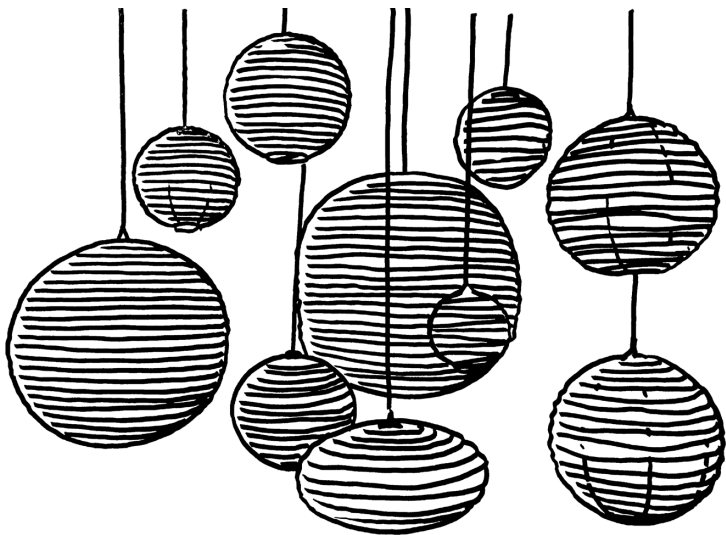
Coffee Table

De *Coffee Table* uit 1944 is waarschijnlijk het beroemdste designwerk van Noguchi. Het transposeert de organische vormen die hij in dezelfde periode in zijn ineengestrengelde, marmer- en bronssculpturen gebruikt naar het werkvlak van de meubelmakerij.

Richard Buckminster Fuller

Richard Buckminster Fuller (1895-1983) is een van de belangrijkste Amerikaanse architecten, designers en theoretici van de 20e eeuw. Aan het eind van de jaren 1920 woont hij in New York, waar hij regelmatig het café van Romany Marie bezoekt, een oude vriendin van Brâncusi, die hem in 1929 aan Noguchi voorstelt. Het duurt niet lang voordat ze samenwerken; hun vriendschap zal een leven lang duren. Deze futuristische uitvinder is een van de eersten die een systeemvisie van de wereld uitwerkt. Bekend om zijn ontwerp van de geodetische koepel, werkt hij zijn onderzoek bovendien uit in meer dan dertig boeken, deponceert hij 28 brevetten en geeft hij talloze colleges aan de universiteit. Zijn bekendste uitvindingen doet hij op het gebied van woningen en transport. Al in de 1960 benadrukt hij het belang van hernieuwbare energiebronnen.

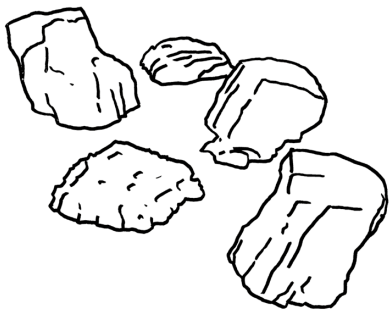
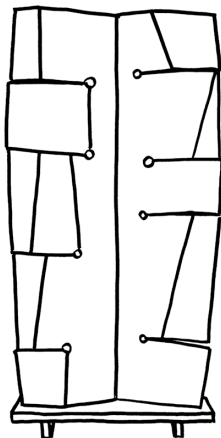
In 1987 schrijft Noguchi in de catalogus ter gelegenheid van de opening van zijn museum in New York: 'De kwaliteit van de Akari-lampen houdt nauw verband met de oorspronkelijke materialen daarvan: 'washi', het handgeschepte papier op basis van de binnenste schorslagen van de moerbeiboom, dat het licht zo prachtig doorlaat, en de 'higo', de bamboe ribben, die op talloze manieren gevouwen en bewerkt kunnen worden. Voor mij was hun functionele aspect puur een vertrekpunt: mijn belangrijkste doel was steeds de kunst in relatie tot het leven. Ik werk met het volledige veld aan mogelijkheden. Lichtheid en kwetsbaarheid zijn inherente eigenschappen van de Akari-lampen. Ze lijken een magische ontplooiing te laten zien, ver van de materiële wereld.'

Bij zijn terugkeer uit de Japanse stad Gifu, die bekend staat om zijn productie van papieren parasols en lantaarns realiseert Noguchi de eerste prototypen van de Akari-lamp, die wereldwijd een designicoon werd. Deze worden gevolgd door een honderdtal modellen, ontwikkeld over een periode van meer dan dertig jaar, in allerlei soorten en maten: tafellampen, staande lampen, hanglampen, enz.

Alle Akari-lampen in deze zaal, gepresenteerd in als een constellatie hemellichamen, zijn met de hand gemaakt. Ze bestaan uit een skelet van bamboestelen en repen washi-papier, gemaakt van de schors van moerbeibomen, die zijn verwerkt in de vorm van de lamp.

Orpheus, 1958

Om het personage van Orpheus te incarneren, de dichter en muzikant uit de Griekse mythologie die de gave had om al wat leeft met zijn lier in verrukking te brengen, kiest Noguchi ervoor om met metaal te werken: 'Wat ik zocht, was een snel en licht expressiemiddel'.

Lessons of Musokokushi, 1962

Deze vijf bronzen rotsen voeren ons mee naar een Japanse tuin. Uitgevoerd als eerbetoon aan Muso Kokushi, zenboeddhistisch monnik uit de 14^e eeuw, bevinden ze zich op de grens tussen landschapsontwerp en sculptuur, tussen natuurlijk object en bewerkt object, tussen Japanse traditie en minimalistische kunst.

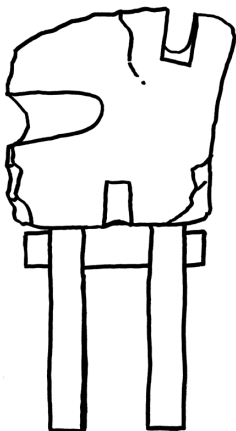

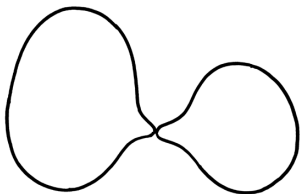
Walking Void #2, 1970

Walking Void ('wandelede leegte') roept de beroemde Kouroi uit de Griekse oudheid, wandelende figuren die met hun linkervoet vooruitgestoken werden weergegeven. Noguchi pakt dit onderwerp opnieuw op en werkt het uit met een vormvereenvoudiging: het werk boezemt ontzag in met zijn monumentale afmetingen en zijn onverstoerbare beweging - de lucht stroomt door het gat in de sculptuur en onthult tegelijkertijd de ruimte eromheen.

The Inner Stone, 1973

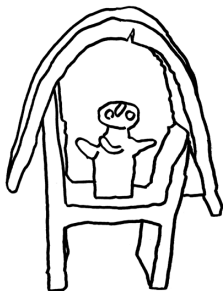
'Als je een stuk steen in stukken slaat, komt er meer steen tevoorschijn. En als je een steen polijst, wordt er weer een andere eigenschap van onthuld.' Met *Inner Stone* laat Noguchi zijn liefde voor de materie zien; elke beweging van de beeldhouwer is er slechts op gericht de vormen, texturen en kleuren van de steen te onthullen, waarbij hij gepolijste en onbewerkte oppervlakken combineert.

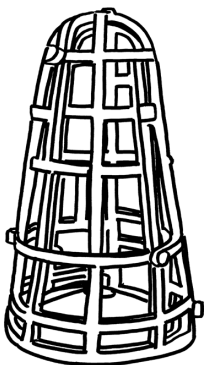
Mitosis, 1962

Via deze uiterst delicate sculptuur geeft Noguchi een biologisch grondbeginsel weer: de celdeling. Zijn belangstelling voor de wetenschap, van ruimtereizen tot de observatie van al wat leeft op microscopische schaal.

Buson, 1952

Dit eenvoudige, met sobere middelen weergegeven figuurtje, dat onder een schamel dakje schuilt, inspireert zich op de aardewerken 'haniwa-beeldjes'. Deze werden vanaf de 4^e eeuw in Japan gemaakt en op graven gezet om daar de sacrale grenzen van af te bakenen.

Cage Vase Kago (Basket), 1952

Deze vaas, op de grens tussen traditie en moderniteit, laat de belangstelling van Noguchi zien voor de Ikebana, de traditionele Japanse bloemschikunst. In tegenstelling tot in het westerse bloemschikken zijn in de Ikebana bloem en vaas even belangrijk.

Het Mingei-concept

Noguchi leert met keramiek werken van de meester-pottenbakker Jinmatsu Uno, tijdens zijn reis naar Japan in 1931. In de loop van de jaren 1950 pakt hij dit medium op een intensievere manier opnieuw op, in relatie tot de *Mingei-stroming*, wat ook wel ‘volkskunst’ betekent, die hij sinds een paar decennia promoot. Deze in 1925 verschenen kunststroming betreft in het bijzonder de pottenbakkerskunst en streeft ernaar de traditionele kunstnijverheid in ere te herstellen, in reactie op de opkomst van het industriële tijdperk. De filosoof Sōetsu Yanagi, een van meesters van de stroming, omschrijft deze in zijn werk *L'idée du Mingei* (1933) als volgt: ‘alles wat natuurlijk, oprecht, zeker, eenvoudig is [...]’.

De *Mingei-stroming*, ontstaan uit de filosofie van het Japanse zenboeddhisme, pleit voor een intensieve meditatie evenals voor een door Noguchi geliefde ‘doctrine van verzaking’. Voor Noguchi is het van belang een schoonheidsleer te ontwikkelen waarin eenvoud centraal staat om, zowel met de vormen als met de gebruikte materialen, afstand te nemen van materiële luxe.

Biografie

1904

Geboorte van Noguchi op 17 november in Los Angeles. Zijn moeder, Léonie Gilmour, is Amerikaanse; van Ierlandse afkomst. Zijn vader, Yonejiro Noguchi, keert vóór de geboorte van Noguchi terug naar Japan.

1907

Verhuist naar Japan met zijn moeder. Zijn vader, die hem niet officieel erkend, geeft hem de naam 'Isamu', 'moed' in het Japans.

1918

Noguchi keert alleen naar de Verenigde Staten terug. Hij gaat naar school in Rolling Prairie in Indiana.

1922

Hij gaat in de leer bij de beeldhouwer Gutzon Borglum (maker van de koppen van de presidenten van de Verenigde Staten, op Mount Rushmore).

1924

Noguchi breekt zijn medicijnenstudie af en volgt beeldhouwlessen aan de Leonardo da Vinci Art School (Manhattan).

1926

Bezoek aan de expositie van C. Brâncusi in de Brummer Gallery (New York).

1927-29

Hij krijgt een beurs voor een reis naar Parijs en het Verre Oosten. In Parijs wordt hij de assistent van C. Brâncusi. In 1929 keert hij terug naar de Verenigde Staten en ontmoet hij de architect R. Buckminster Fuller en de choreografe Martha Graham.

1930-31

Reist via Parijs en Moskou naar China, waar hij de traditionele inkttekenkunst leert. 1931: Reis naar Japan, waar hij in de leer gaat bij de meester-potterbakker Jinmatsu Uno. Hij bezoekt tuinen, tempels en bestudeert de aardewerken grafbeeldjes.

1932-33

Ontmoeting met de danseres en choreografe Ruth Page. Begint industrieel design, 'land art' en monumenten te ontwerpen. In 1934 creëert hij zijn eerste speelterrein.

1935

Première van *Frontier* van M. Graham, in het Guild Theater in New York, waarvoor Noguchi de decors ontwerpt.

1936

Alfred H. Barr Jr., directeur en oprichter van het *Museum of Modern Art* in New York, neemt Noguchi op in de expositie *Fantastic Art, Dada, Surrealism*.

1938

Eerste grote opdracht in de Verenigde Staten, voor het *Associated Press Building* in het *Rockefeller Center* in New York.

1942

Na de aanval op Pearl Harbor in 1941 neemt Noguchi deel aan de 'Mobilisatie van Nisei-schrijvers en -kunstenaars' (Nisei: van Japanse afkomst, geboren op Amerikaans grondgebied) en gaat vrijwillig naar het *Colorado River Relocation Center* in Poston, in Arizona, om te proberen de levensomstandigheden van de gevangenen in dit kamp te verbeteren.

1944

Organiseert het *Arts council of Japanese Americans for democracy*, samen met Yasuo Kuniyoshi en Minoru Yamasaki.

1946

Deelname aan de expositie *Fourteen Americans* in het MoMA (New York) aan de zijde van kunstenaars uit de nieuwe Amerikaanse kunstscene.

1947

Deelname aan de door A. Breton en M. Duchamp in de galerie Maeght georganiseerde internationale expositie van het surrealisme.

1949

Individuele expositie in de Charles Egan Gallery en vervolgens een reis door Europa. Deelname aan de *Design Show: Christmas 1949* in het MoMA, waar de op het Bauhaus geïnspireerde designstroming *Good Design movement* getheoretiseerd werd.

1950

Voor het eerst sinds 1931 terug naar Japan. Brengt een tijdje in het atelier van het Industrial art research institute (IARI) door. Bijdrage aan het Vredespark in Hiroshima.

1951-52

Deelname aan de Biënnale van São Paulo en vervolgens opnieuw een reis naar Japan, met een bezoek aan de stad Gifu, waar hij inspiratie opdoet voor zijn 'lichtsculpturen', de vanaf 1952 verkochte Akari-lampen.

1958

Officiële opening van de *Jardin de la Paix* in het nieuwe hoofdkantoor van UNESCO in Parijs.

1959

Opening van zijn tweede individuele expositie in de Stable Gallery in New York en deelname aan Documenta II in Kassel.

1961

Begin van een vijf jaar lange samenwerking met de architect Louis I. Kahn in het kader van het project voor de *Adele Rosenwald Levy Memorial Playground*, in het Riverside Park in New York.

1968

Een eerste overzichtstentoonstelling gewijd aan zijn werk in het Whitney Museum of American Art in New York.

1969

Oprichting van de 'Akari Associates' in New York om de mondiale distributie van zijn 'lichtsculpturen' te coördineren.

1977

Het MoMA wijdt een individuele tentoonstelling aan zijn werk, *Noguchi: Sculptor as Designer*.

1978

Grote overzichtstentoonstellingen op verschillende plaatsen in de Verenigde Staten.

1981

Begin van de bouw van het 'Isamu Noguchi Garden Museum' met de architect Shoji Sadao, dat in 1985 voor publiek wordt geopend.

1986

Noguchi vertegenwoordigt de Verenigde Staten op de 42^e Biënnale van Venetië, met de expositie *Isamu Noguchi: What is sculpture?*

1988

Na van de Japanse regering de derde Orde van de heilige schatten te hebben ontvangen overlijdt Noguchi op 84-jarige leeftijd in New York aan een hartkwaal. Hij is begraven in Mure, in Japan.

Ter gelegenheid van de expositie

Het LaM organiseert rondleidingen op dinsdag en donderdag om 16 u. en op zaterdag en zondag om 15 u. en 16.30 u.

Rondleiding met de curatoren van de expositie.

Zaterdag 18 maart 2023, 11 u.

Tarieven: € 14 / € 11 / € 3

Inlichtingen en reserveringen:
+33 (0)3 20 19 68 51 of
accueil@musee-lam.fr

Kodomo-to kaïkaï shiki: officiële opening voor kinderen

Vanaf 4 jaar

Woensdag 29 maart 2023, 15 u.

De expositie ontdekken, kunstworkshop en nog veel meer verrassingen!
Gratis, zonder te reserveren

Workshop 'Lumière de papier' (voor volwassenen en tieners)

Zaterdag 25 maart 2023, 10 u

Workshop in de Dominique Bozo-bibliotheek om uw eigen hanglamp van origami te maken.

Tarief: € 20 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen:
www.musee-lam.fr

Lezing van de Vrienden van het LaM

Zaterdag 25 maart 2023, 10.30 u.

La forme libre: Isamu Noguchi: sculpteur, architecte, designer... (De vrije vorm: Isamu Noguchi: beeldhouwer, architect, designer)

Door Céline Doutriaux

Tarieven: € 5 / € 3 / gratis voor studenten

Inlichtingen en reserveringen:
+ 33 (0)3 20 04 78 75 of
amisdulam@musee-lam.fr

Het LaM door de ogen van... Ryoko Sekiguchi

Zaterdag 25 maart 2023, 15 u.

De journaliste en dichteres Ryoko Sekiguchi nodigt u uit om samen met haar de expositie en de Japanse cultuur te verkennen.

Tarieven: € 14 / € 11 / € 3

Inlichtingen en reserveringen:
+33 (0)3 20 19 68 51 of
accueil@musee-lam.fr

Theeceremonie bij Isamu Noguchi

Zondag 2 april 2023, 15 u.

Na uw bezoek aan de expositie: inwijding in de traditionele Japanse theeceremonie!

Tarieven: € 7 / € 5

Inlichtingen en reserveringen:
+33 (0)3 20 19 68 51 of
accueil@musee-lam.fr

Rondleiding in gebarentaal

Zaterdag 8 april 2023, 15.30 u.

& Aanraak-rondleiding

Zondag 9 april 2023, 14 u.

Tarief: € 5 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen:
+33(0)3 20 19 68 69 of
ctomczak@musee-lam.fr

Manga-workshop

Vanaf 12 jaar

Zaterdag 22 april 2023, 15 u.

Na een bezoek aan een expositie worden de deelnemers uitgenodigd voor een kennismaking in het tekenen in de Manga-stijl.

Tarief: € 10 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen:
+33 (0)3 20 19 68 88 of
accueil@musee-lam.fr

L'heure du conte

Vanaf 5 jaar

Zaterdag 27 mei 2023, 15 u.

In samenwerking met de Mediatheek Till L'Espègle: wonderlijke verhalen en sprookjes in combinatie met een rondleiding door de expositie en een workshop!
Gratis

Inlichtingen en reserveringen:
+33 (0)3 20 61 73 00 of
bibli@villeneuvevascq.fr

Sumi-e-workshop

Zondag 28 mei 2023, 15 u.

Maak kennis met de Sumi-e-techniek, het schilderen met gewassen zwarte inkt.

Tarief: € 20 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen:

+33 (0)3 20 19 68 51 of

accueil@musee-lam.fr

Schrijfworkshop (voor volwassenen en tieners)

Zaterdag 3 juni 2023, 10 u.

Workshop om uw schrijfstijl te verfijnen en uw verbeelding de vrije loop te laten, in relatie tot de expositie Isamu Noguchi.

Tarief: € 20 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen:

www.musee-lam.fr

Noguchi en de mythologie

Zaterdag 10 juni 2023, 11 u.

Ontdek, ter gelegenheid van de expositie van het werk van Isamu Noguchi, die gek was op de Griekse mythologie, een selectie geïllustreerde kunstenaarsboeken uit de waardevolle collectie van de Dominique Bozo-bibliotheek, rond het thema Griekenland en de mythologie.

Gratis

Inlichtingen en reserveringen:

+33 (0)3 20 19 68 51 of

accueil@musee-lam.fr

Lezing *La vie et l'œuvre d'Isamu Noguchi*

Zaterdag 10 juni 2023, 11 u.

In samenwerking met de Mediatheek Till L'Espègle geeft Xavier Ballieu, officiële gids van het LaM, een inleidende lezing over het werk van Noguchi. Lezing, gevolgd door een rondleiding door de expositie om 14.30 u. De lezing vindt plaats in de mediatheek Till L'Espègle, Chaussée de l'Hôtel de Ville nr. 96, in Villeneuve d'Ascq. Gratis (+ € 3 rondleiding) Inlichtingen en reserveringen: +33 (0)3 20 61 73 00 of bibli@villeneuvedascq.fr

Contes et légendes d'Asie

Vanaf 4 jaar

Zondag 11 juni 2023, 16 u.

Het LaM nodigt u uit om samen met de verhalenverteller Thierry Moral en Xavier Ballieu, officiële gids van het LaM, de Aziatische sprookjeswereld te verkennen.

Tarief: € 8 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen:

+33 (0)3 20 19 68 51 of

accueil@musee-lam.fr

Yoga

Zaterdag 24 juni 2023,
11 u. & 12 u.

Maak samen met de Yoga Studio Lille uw lichaam wakker, in navolging van de sculptuur *Femme aux*

bras écartés (vrouw met gespreide armen) van Pablo Picasso, in de beeldentuin van het museum.

Gratis, zonder te reserveren (onder voorbehoud van beschikbare plaatsen)

C'est plié!

Zaterdag 1 juli en zondag
2 juli 2023, vanaf 11 u.

Gedenkwaardige vouwen origamiworkshop om de expositie in stijl af te sluiten! Gratis, zonder te reserveren

Workshop Mon livre en origami

Vanaf 10 jaar

Dinsdag 25 april 2023, 10 u.

De Dominique Bozo-bibliotheek nodigt klein en groot uit om een origami-boek te maken.

Tarief: € 8 / deelnemer

Inlichtingen en reserveringen: musee-lam.fr

Vakantie-workshop

4-10 jaar

24 - 28 april 2023

14 u. - 17 u.

Lumignons illuminés

Een week om uw eigen

Akari-lamp te maken, een

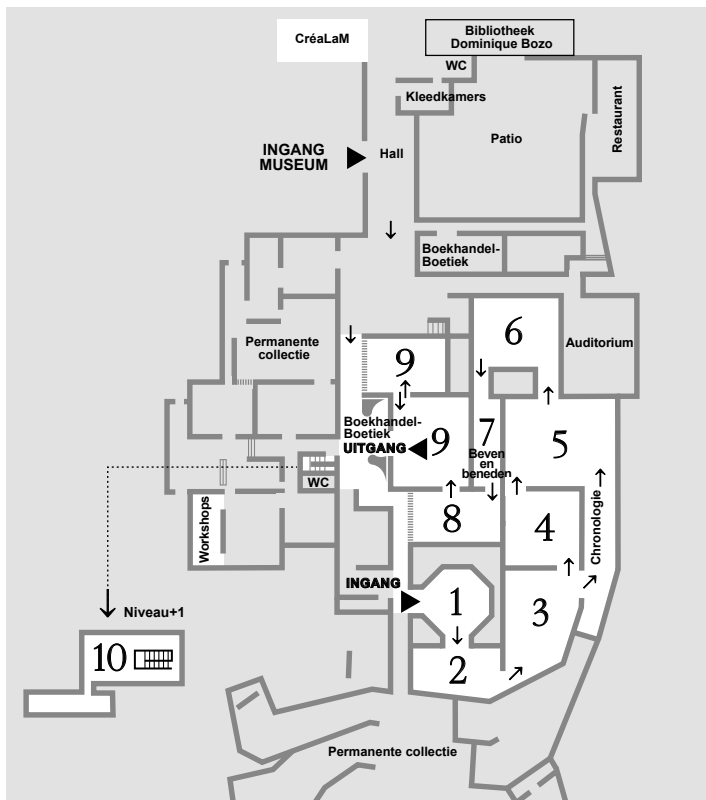
Japane lantaarn van papier.

Tarief: € 75 voor de hele week

Inlichtingen en reserveringen:

+33 (0)3 20 19 68 51 of

accueil@musee-lam.fr

f | t | i | in | You Tube | #museeLaM #ExpoNoguchi

musee-lam.fr

MEL **MÉTROPOLE**
EUROPÉENNE DE LILLE

Villeneuve d'Ascq
Une ville en mouvement

FONDATION
Crédit Mutuel
Nord Europe

3 hauts-de-france

LE SOIR

arte **LE FIGARO**